

ÖZGÜRLÜĞE KANAT AÇMAK

FIRAT ARAPOĞLU

Güzel bir resim nasıl tespit edilir? Ya da daha geniş bir perspektifte sorulursa, güzel bir sanat yapıtı hangi nitelikleri taşır? Kanımca güzel bir yapıtı üretme yöntemi, sanatla terbiye edilmiş bir bilim dalı olarak kabul edilebilir. Müzik ve mimarlık gibi, sanatçının içinden gelen şeyi, bir bilim insanı hassasiyetiyle sorgulaması, araştırması, teze çevirmesi, sunması ve en nihayetinde onun, kamu nezdinde, kabul görmesidir.

Bir boşluk ve o boşlukta yer alan dokuların üzerinde kanatlar: Sanki bir melek çağrışımı ya da özgürlük. Her ikisinin olasılığında da avutan, endişeleri yatıştıran ve sonunda bakanı bir tür aşkınlığa ulaştıran bir imge bu. Bir yanda anıları çağrıştırıyor; hani bir an o kanatlara bakıldığında, o an tüm yaşantıyı, ve hatta benliği bırakıp, gitmek arzusu bakan özneyi ele geçiriyor. Bu kanatlar, hiç de din göndermeli ve ya da elinde bir kılıçla “savaşma” arzusunu tetikleyen bir “erkeksilğe” işaret etmiyor. Böyle bir mistik yorum, kişiyi karanlığa götürdü/götürüyor.

Aksine, Tuğba Hacısüleymanoğlu bunun karşısında. Ve aslında, dogmatik olgular ya da şiddeti bir biçimde içerimleyen üretimlerin aksi yönünde, öyle bir üretime karşı çıkarak, kendi üretimini tanımladığı dahi söylenebilir. Bu niteliğe dair sanatçının farkında olup, olmaması önemli değil – Bunu o değil, bizler düşünebiliriz. Ama hem kanatların üzerinde var oldukları dokular hem de kadın yüzlerinin yer yer tuval yüzeyiyle zıtlaşan, çarpıcı renkleri daha farklı bir tansiyona işaret ediyor: Bir drama. Sanatçı biliyor ki, bir yapıtta çatışma yoksa, gerilim ve doğal olarak dram da yoktur.

Sanatçının resimlerinin izleyicide bırakacağı etki belki de “ne bir fazla ne bir eksik” biçiminde formüle edilebilir. Bunlar çalışmalarda her şeyin yerli yerinde kullanıldığının göstergesi olarak düşünülürken, eğer “izleyicisini” yakalarsa – her yapıtı izleyicisini doğurur ve tersi de geçerlidir -, aralarında etkin ve efektif bir iletişimin doğacağı kaçınılmaz bir gerçekliktir.

Tugba Hacısüleymanoğlu, sanat dair, özsel olarak “el ile düşünmek” diyebileceğimiz bir noktadan hareket ediyor; bu yaklaşımda, en temelde sanatın bir estetik üretim olarak görülmesi ve düşünce yapısının buradan hareket ederek, “samimiyet” olarak adlandırılan bir dünya görüşü olması bulunur. Bu yaklaşım ilk bakışta naif görünebilir, ama öbür kutbunda “güncel sanatın” uzunca bir süredir, fikir yoksunluğunu örtmek için, imge dünyasını aşırı miktarda ve daha da önemlisi savruk ideolojik angajman yükleyerek doldurması realitesi ile birlikte nasıl yorumlanabilir? Kişinin, sözcüğün tam anlamıyla, yalın, sade ve saf bir biçimde yaşamı yorumlamak demek geliyor içinden.

Bu yapıtlar izleyiciyi mistik bir anlatıya götürme arzusunda değil ve mistik anlatılar dahi, defalarca dünyanın en kibirli budalasına bile anlatılsa, aynı anlatının varyasyonlarına onlar da kanmazlar. Bu yapıtlar, aksine, yaşamın yalın ve materyalist bir biçimde yorumlanması olarak da görülebilir. Çünkü inanç sistemlerinin oluşturduğu kurallar ve tabuların ortaya çıktıkları doğaüstü söylemlerin, sonradan bir bürokratik imge üretim kurallarına dönüşme riski her daim mevcuttur; ya da şöyle de söylenebilir: Sanatçı bize başka bir dünyayı değil, bu dünyanın mesafelerini duyumsatıyor. Tabloların fonunda yer alan dokular ve buradaki renk zenginliği, bir özel sahnenin değil, reel dünyanın renkleridir.

Hacısüleymanoğlu üretimleriyle, sessiz kalmanın revaçta olduğu bir çağda, kendi sınırlarında bir ses ederek, umudunu haykırmakta gibidir. Kanatların çıkardığı sesi hayal ederse izleyici - sessiz kalmanın onaylamak olduğunu unutmadan-, sanatçı güzel günlerin geleceğini izleyenine hatırlatmayı başarabilir. Buradaki ince çizgi şudur: İzleyiciyi bir üst-dil kurarak, tahakküm altına alma ya da tarihsel ya da güncel, sosyal ve siyasal bir olayı temsil ederek, sunan bir pazarlama değil, aksine, tevazu sahibi bir imge kullanımının tercih edilmesi: Yalın, sade ve etkin. Sanatın çağrışım yaratma gücünü kullanarak, az'la öz olanı duyumsatmaya çalışmak. Bunu biraz açayım:

Postmodern imge bombardımanı altındaki çağımızda, bazı yapıtlar çok şey anlatmaya çalışırken, aslında kendilerini imge imge eksiltiyor; ya da şöyle de denebilir: Bir yapıt neyi içerdiği ve neyi anlattığıyla övünüyorsa – imgesel ya da metin üzerinden -, izleyici, onda aslında neyin eksik olduğunu anlar. Bu sinik tavır(ile yapıt üretme), en ufak bir olayı “anlatmıyor” olma riskine düşmemek için, varlığın her ışığını içermeye çalışır. Tuğba Hacısüleymanoğlu ise sinizme düşmeden, “az çoktur “şiarını uygulamaya çalışıyor – Bu arada unutmayalım; bazı şeyler karanlıkta görülür. Söylediği olabildiğince sözü, yine olabildiğince yalın bir biçimde izleyicisine aktarmaya çalışmakta. İşte onu farklı kılan da bu - Söyleyecek şeyi az olup da, onu da en gösterişçi ve ukalaca söylemeye çalışanlardan da farklı kılan. Ayrıca kanatların, gözlerin birer “atribü” olarak kullanımı ve derinliği ortadan kaldırması - Bizans ikonlarını anımsatan bir zamansızlık ve mekansızlık -, izleyiciye bir tür “hiçliği” de işaret etmektedir. Bazı zamanlarda imgeyi eksilterek sunma, “**hiç kimse olmama**”, herhangi bir kimse olmaktan daha erdemlidir.

Zamanını semboller arayarak, bunlar üzerine düşünerek geçirmek ve bunun sonunda ortaya çıkan kanatlar gözler, parçalar... Ama her halükarda bir özgürlük arayışı. Yönünü nerede bulacağı izleyiciye kalmış. Unutmamak gerekiyor: Yaşama dair bir şey öğrenilemez, sadece “hatırlanır”. İzleyicinin, belki de, yapması gereken, bir kuşun kanatlarına ya da bir kadının gözlerine bakarak, yarını hatırlamak olabilir.